

Naročnina se plačuje vnaprej in stane mesečno din. 1.50; polletno din. 8.— in letno din. 15.—; v inozemstvo dvojno. — Vse pošiljatev nanaslov lista „Sedanjost“. Nezaprete reklamacije poštnine prosto. — Izhaja vsak četrtek z nedeljskim datumom v Novo mesto.

SEDANJOST

Oglasi: $\frac{1}{2}$ strani din. 250.—, $\frac{1}{4}$ in $\frac{1}{8}$ sorazmerno; manjši: mm 40 par; trivrstični in obzornice 35 par; poslana, reklamne notice itd. v besedilu mm din. 1.—. Koristnosna društvena priobčila 30% popusta. Pri večkrat. oglaševanju znaten popust.

Sv. Oče Benedikt XV. umrl.

Dne 22. januarja t. l. ob 6. uri zjutraj je zatisnil oči eden najznamenitejših papežev v zgodovini. Njemu je bilo usojeno, da nastopi najvišji položaj, prestol sv. Petra, takoj po izbruhu svetovne vojne, ki jo je obsodil s svojo prvo novembersko okrožnico 1914. leta. Nato je podal sedem mirovnih izjav ter povzdignil svoj glas za človeško postopanje z ujetniki, bolniki in invalidi.

Po vojni je nastopil za razorožitev in zmanjšanje stalne vojske ter za poravnavo sporov mirnim putem. Sv. Oče je bil rojen kot Jakob Della Chiesa 21. novembra 1854 v majhnem mestecu ob Genovi. Za papeža je bil slovesno kronan 6. septembra 1914. Njegovo delo in poštenost je najlepši okrask kratki dobi njegovega dušnopastirskega vladanja.

Naj v miru počiva!

Razmere v Bolgariji.

Pod tem naslovom je g. Protič napisal daljši članek in sicer popolnoma s stališča srbske miselnosti. Razlogi, ki jih navaja, nikakor niso taki, ki bi izključevali stalno usmerjeno približevanje obeh sosednjih držav. Povojna sovražnost, ki je posledica grozot, več ali manj lastnih, vsem vojskujočim se narodom, je sicer razumljiva, z državnega stališča pa naravnost škodljiva. Tudi italijanski narod, zlasti severni del apeninskega polotoka, je sovražil Avstrijo, kar pa ni oviralo službene Italije v njenem tridesetletnem zavezuštvu. Ako v g. Protičevem članku zamenjamo imena, dobimo približno isto sliko o Srbiji in Srbih, kakor jo je on nameraval predložiti nam o Bolgariji in o Bolgarih. Čemu torej toliko sovražstva? Ali ni pametnejše pozabiti medsebojne grehe in živeti v miru, kot pa podžigati že kolikor toliko utišane strasti? Nekdanji bolgarski program je danes z ruskim imperijalizmom vred pokopan in nam ne more škodovati. Uresničenje bolgarskega ideala „treh morij“ pa naj izvrši Jugoslavija v okviru svojih mej.

Da je slovanska kri bolgarskega naroda močno pomešana z drugorodnimi plemeni, tega nikdo ne taji. Pa tudi Belgrad je pred kakimi 70 leti imel Grke na čelu svoje občine in turško vojaštvo, kar spričujejo današnje cincarske rodbine, ki so po večini zavladale nad srbskim ljudstvom, a da ne računamo Rumune, Kucovlahe, Arnavte in cigane. K tem pristojmo še španjolske Žide, Turke in Macedonce sploh.

G. Protič pravi, češ, da se bolgarsko ljudstvo v politiki zelo malo upošteva, ker ima vsa vlada v rokah „gornji sloj“ naroda. Želeli bi, da nam g. Protič pove, v čem se razlikuje srbsko ljudstvo v tem oziru od bolgarskega. Mar ne vsiljuje peščica belgrajskih „porodičarjev“ svojo nasilno voljo

hrvatskemu in slovenskemu politično zrelejšemu ljudstvu, ki se obupno brani proti tej samovolji, pod katero — morda nesvesno — trpi tudi srbsko ljudstvo?

Ako se bolgarskim politikom pripisuje „istočna miselnost“, v sled dolgega suženjstva in bližnjega sosedstva s Turki, velja to tudi za srbske politike. Ako bolgarski politiki menjajo svoje vloge napram trenutnemu položaju, se to mora trditi tudi o srbskih politikih. Dokazi so na dlani in gg. Protič in Pašić niso najzadnji. Sedanja vloga g. Protiča je sicer hvalevredna in gre v glavnem za tem, da se pridobi Hrvat in Slovence, za velesrbsko politiko dočim bistvene razlike s Pašičevim mišljenjem niso vidne, vsaj izražene niso jasno. Tudi srbski politiki so torej to „večkrat delali in sicer uspešno (žal!) delali“. Zato moramo biti previdni — da se poslužimo besed g. Protiča — posebno pa Hrvatje in Slovenci in gledati v prvi vrsti na narodno in državno korist in ne slepo zaupati podlemu plemenskemučkorilovstvu.

G. Protič pravi, da v Bolgariji ni niti sledu demokratizma in svobode. Kaj je g. Protič mar pozabil, kako je skoraj z istimi besedami nedavno ožigosal sedanji policajdemokratski režim pri nas? V Bolgariji je padel kot politična žrtev notranji minister. Saj se je pri nas toisto zgodilo. Zapor, batine in politični uboji so tudi pri nas. Bolgarski polkovnik Atanasov je ubil tri policaje, pri nas pa je polkovnik Vasič izvršil poskus goljufige nad državno blagajno. Atanasov je pobegnil, Vasič pa se sprehaja po belgrajskih ulicah.

Pezdir v očesu svojega bližnjega je lahko opaziti, bruno v lastnem očesu pa ne vidimo!

Te razmere niso torej niti bolgarske, niti srbske pač pa skupne z eno besedo — balkanske razmere. Nje odpraviti kar čez noč je nemogoče, pač pa se da omejiti ta

bolezen, ki potrebuje postopnega zdravljenja. Zapirati oči pred temi dejstvi, je nezdravo, dajati potuho, pa naravnost škodljivo. Vse žrtve in strašno trpljenje Slovencev in Hrvatov v takih razmerah ne bo odpravilo te rakane na bolnem državnem organizmu, še manj pa — amputacija. Taka amputacija lahko povzroči krvavitev tudi močnejšemu.

Zato je edino pametno in umestno, pa tudi zdravejše, da se balkanske razmere kolikor mogoče omeje. To pa se da doseči edino potom avtonomnih celic v državnem organizmu. Avtonomija pokrajin je edina rešitev iz tega neznosnega stanja. „Istočna miselnost“, potem centralizma ne sme več zastrupljati niti srbsko-bolgarskega razmerja, niti zdravih delov naše države, ki potrebuje prijateljev na zunan in bratov (ne gospodarjev!) na znotraj! Tej balkanski miselnosti treba podrezati življenjskih snovi! In ko se prej ali slej tudi srbsko in bolgarsko ljudstvo zave svojih dolžnosti in pravic, bo tudi ta bolezen odstranjena in Jugoslovija bo vladarica „treh morij“, ob katerih bodo živeli s svojim življenjem, brez vsiljene jim tuje nadvlade v pravem bratstvu Srbi, Hrvatje, Slovenci in Bolgari.

Dopisi.

Mirnapeč. Nedavno je imela tukaj shod samostojneška stranka. Na shodu, ki se ga je udeležilo pol „ducata“ njegovih kimavcev je z medom namazano govoril posl. Majcen. Njegove sladke besede so učinkovale tako neprijetno, da se aj hodijo samostojneži s klaverno prihuljeno glavo okrog. Dobrega jim pač ni mogel povedati, lažem pa nikdo več ne verjame. Pred dobrim letom, pred volitvami, je predsednik samostojnežev, Anton Slak, govoril kmotom, češ, združimo se in kot en mož izvolimo našega poslanca, ki bo za nas delal, ko pa bo izvoljen, ga pokličemo med-se in preden položimo krožnik.

„Na krožnik — tako je govoril Slak — bomo položili vrv, revolver in velik nož, pa mu bomo povedali: pogledaj, kaj te čaka, če ne boš za nas delal: vrv, da se obešiš, revolver, da se ustreliš in nož, da se zakolješ“ — Sedaj pa vprašamo Slaka in njegove; ali ste storili, kar ste govorili, ali vas uboga vaš poslanec, ali vas sploh poslušal? Ali dela za vas? To vas vprašamo mi, kmetje. Majcen in Pucelj se brigata za vas toliko kot za lanjski sneg in vi pa skačete in plešete, kakor ta dva piskata. Še parkrat boste poskočili do davkarije, pa vam bo sape tudi pri žepu zmanjkalo. Na shodu že niste imeli sape, da bi povedali Majcnu in Pucelju, kar jima gre, zdaj se pa kisto držite, kakor bi vam kokoš kruh pozobala, pa vam ga ni kokoš... to dobro veste. Krožnik pa kar shranite za drugo priložnost, saj Pucelj in Majcen se zanj niti ne zmenita ne. Tako vam sporočamo mi kmetje, ki vam hvala Bogu nismo nasledli.

Gospodarstvo.

Premoženje Kranjske dežele. Pod Avstrijo je imela Kranjska svojo avtonomijo in lastno premoženje. To premoženje je upravljal deželni odbor v imenu in po volilih deželnega zbora. Ko je Avstrija razpadla, je postala Kranjska dežela samostojna kakor Češka in vse druge kronovine. Pravilno bi bilo ta čas, da bi se bil sklical deželni zbor, ki bi bil sklepal o tem, kaj naj se za naprej zgodi. Starejši so to tudi zahtevali, pa na novo osnovana narodna vlada tega ni storila, ampak je sama združila vse slovenske kraje v eno celoto brez zastopstva. Stari deželni odbor je še posloval dalje pa ne več kot mandatar kranjskega deželnega zbora, ampak kot odsek narodne vlade; mesto deželnega glavarja je zavzel deželni predsednik. V tem času narodna vlada ni ničesar ukrenila, da bi uredila avtonomno gospodarstvo Kranjsko, Štajerske in Koroške.

Nastopila je nova doba: „ujedinenje Slovenije s Hrvatsko in Srbijo v skupno državo: HS ali Jugoslavijo.“ Tudi to ujedinenje se je izvršilo brez zastopnikov naroda; — „narodno vijeće“ v Zagrebu niso tvorili izvoljeni poslanci. — Skušnja

je pokazala, da se je ta velevažni korak napravil brez zadostnih garancij. Kar zdaj bridko čutimo. Da se v teh okoliščinah za avtonomno premoženje posameznih kronovin ni nihče posebej brigal, je razumljivo. Ker pa je Slovenija ohranila potem „ujedinenja“ nekaj avtonomije v svojih poverništvi, je tudi še to kronovinsko imetje ostalo v njeni upravi. Zdaj je bil pa že zadnji čas to zadevo urediti in zasigurati, da tudi zdaj ni tega storila avtonomna vlada, pač pa je cela stvar visela v nekem nejasnem in negotovem stanju.

Prišla je ustavodajovna skupščina; tukaj je bil čas in kraj poskrbeti za varnost in pravo uporabo deželnega premoženja, pa to se ni zgodilo. Demokrati in samostojneži so glasovali zoper avtonomijo in tako izdali deželno premoženje, naši ljudje pa tudi niso prišli do tega, da bi bili spravili potrebne določbe v te ustave.

Po novi ustavi so vse zgodovinske pokrajine odpravljene z vsemi pravicami in nepravdicami in na njihovo mesto stopijo „oblasti“. Te „oblasti“ še niso osnovane, vendar že imamo namestnika kot načelnika vlade, ki je uradnik; ravno tako so vsi oddelni predstojniki državni uradniki. Vsa avtonomija je prenehala. Kaj bo zdaj z deželnim premoženjem? — Ta vlada je takoj razpustila samostajno upravo deželnega premoženja in združila njene posle z oddelkom za politično upravo, le 4 ali 5 mož je sama imenovala v „sosvet“ dotičnemu uradniku. S tem je zadnji sled avtonomne uprave izginil. Vso krivdo za to škodo nosijo demokrati in samostojneži, ki so vse te ukrepe sprožili, ali pa odobrili.

Kolikor se more spoznati so višji vladni krogi tega naziranja, da je vse premoženje prejšnje avtonomne kronovine Kranjske prešlo v državno last — po katerem pravu? — Jure revolutionis — pe prevratnem pravu, pravijo. — Ali je to naziranje pravo? Nam se zdi, da ni pravo. Treba je dobro ločiti imetje prejšnje države Avstro-Ogrske in premoženje kronovin stare države. Kar je bilo državnega ali cesarskega imetja v teh deželah, Štajerski, Koroški, Kranjski, to je postalo po ujedinenju samoposebi državno premoženje države SHS, imetje starih kronovin pa ne

tako, ker so po tem ujedinenju ostali v veljavi stare postave in stare razmere. Posamezne dežele so ostale še nadalje kot juridične osebnosti z lastnim premoženjem, katero upravljajo deželni odbori ali njih postavni namestniki. Ti ljudje morajo voditi upravo v zmislu določil prejšnjih deželnih zborov, dokler se postavnim potom ne reši to vprašanje ne samo za Kranjsko, ampak tudi za Štajersko in Koroško, kolikor jih je v naši državi. Vse slovensko časopisje, vse organizacije in sploh vsa naša javnost bi morala biti na jasnem, kako je s tem premoženjem in kdo ga bo užival. To vprašanje je velikega gospodarskega pomena v sedanjem času. Centralizem nam slovincem ni prijazen, ako ne bomo sami zase poskrbeli, bomo ostali sirote, kakor smo bili že v preteklosti. Pa država tudi ne bo mogla izdatno podpirati naših kulturnih potreb, ko bi tudi imela dobro voljo, ker ji ne dostaja sredstev. Ne smemo prezreti tega, da gre državno gospodarstvo rakovo pot, kar se jasno vidi na stanju naše valute, in v teh razmerah kmalu ne bo moč več najti denarja za najpotrebnejše reči. Če država ne bo mogla, kdo naj prevzame to breme? — Deželno imetje naj se ohrani za take namene.

Jugoslovanska trta. IV. točka: „Razmerje med škodo povzročeno po oidiju in peronospori. Iskušnje o najuspešnejem pobijanju teh bolezni. Borba z grozdnim sukačem kjer se pojavlja.“

Rezolucija: a) „Konferenca konstatuje, da ostane — z ozirom na iztečene izkušnje — kot glavno sredstvo proti peronospori slej ko prej modra galica v dozi 1—2% proti oidiju pa fino zmleto žveplo; z ostalimi sredstvi pa je izvesti nadaljnje poskušnje.

b) Konferenca smatra potrebnim, da izposluje ministerstvo za kmetijstvo čimboljšo izdelovanje modre galice v svojih tvornicah v Koprivnici in v Celju. Galica mora vsebovati najmanj 98% čistega bakrenega sulfata in se mora prodajati za konkurenčne cene. Ravno tako se mora izposlovati, da uprava državnih monopolov organizuje pri tobačnih tovarnah v državi izdelovanje nikotinskega ekstrakta v koncentraciji od 45%, tako, da bi se pri uporabi

Vaška politika.

(Dalje.)

Janez: Zakaj je „za nosove vlekel“? Kaj boš tisto govoril. Pucelj je že dobro za kmeta govoril.

France: I, kaj se boš jezil, mar povej, kaj je rekel.

Janez: On je rekel, da gospoda ne bo več kmeta komandirala in da ne bo več kmetu cene predpisovala. Gospodi je s pestmi grozil, nas kmete pa je pozdigoval do nebes. Res, krasno zna govoriti. Oh, veš France, ko bi ga ti slišal, bi ga kar zamaknjeno poslušal.

France: Torej zna „farbat“.

Janez: Zakaj „farbat“? Povedal je, kar je res.

France: Ali pa so vas kmete kaj polivali z gnojnico?

Janez: Le naj bi kdo podstopil!

France: Zastav pa vam vendar niso razobežali?

Janez: Zakaj ne? Vse je bilo v zastavah.

France: To je pa črno. To pa ne gre skupaj. Ali so bile res zastave?

Janez: Z vsake hiše po ena.

Lojze: Z nekaterih hiš celo po dve.

France: Ali si bil ti, Janez v mestu ko je bil katoliški shod?

Janez: Seveda sam bil.

France: No, kaj si pa videl?

Janez: Same kmete pa „farje“.

France: Kaj pa zastave?

Janez: Pa res ne vem, če so bile. Zdi se mi, da sem jih videl en par, tu pa tam katera.

France: In ti, Janez, se še upaš trditi, da Slovenska ljudska stranka in duhoščina z gospodo drže?! Saj še zastav ni gospoda privoščila kmetom, pristašem SLS. Vi ste pa zabavljali čez gospodo in jo kar pobijali z besedo, pa so vam vendar razobesili v mestu zastave. Vaši poslanci napovedujejo križarsko vojsko gospodi in ji prerokujejo pogin od gladi, vam na čast pa kar tekmujejo in vas hvalijo kot može. In vendar je gospoda z vami in ne z nami.

Janez: Za vraga! Potlej pa nas prav nesramno sieparijo.

Janez: Vas že lahko, ker ne mislite s svojimi možgani.

Janez: No to pa res nisem mislil, naak! Zdaj se mi je pakar zasvetilo v glavi. Zdaj šele razumem, zakaj so me v Novem mestu gospski dedci tako hvalili in me imeli za zelo učenega, ko sem čez far... hočem reči! čez duhovne zabavljaj.

France: Počasi boste že k pameti prišli, samo če ne bo že prepozno.

Janez: Teh sleperjev od zdaj kar ne bom mogel videti več.

Jože: Ha, ha, ha! Janez je postal „krelikar“.

Janez: A tako?! Zdaj šele vem. Ko pride človek do resnice, potem mu pa pravi „klerikal“.

Jože: Krelikar si, pa je, kaj bi ongavil.

Janez: Do sedaj sem se sramoval tega imena, odslej pa bom ponosen nanj.

(Pride še.)

tega sredstva vzela doza 20 na 100 litrov tekočine.

c) Istotako smatra konferenca potrebnim, da se sredstva za pokoučevanje rastlinskih škodljivcev sploh stavijo pod državno kontrolo.

V. točka: „Pregled in organizacija vinarskih šol in pouka o vinarstvu“.

Rezolucija: „a) Ker v Dalmaciji, v Bosni in Hercegovini ne obstoji nobena vinarska šola, se predlaga, da se šola katera je obstajala v Splitu takoj obnovi, in sicer v zvezi s kakšnim kemičnim preskuševališčem.

b) Prirejevati je čimveč praktičnih tečajev na šolah, posebno kletarskih ter predvideti za to potrebna sredstva v proračunu.

c) Organizirati je čimbolje potovalni pouk v vinogradništvu in kletarstvu.

d) Skrbeti, da se opuščene enološke štabije čimprej obnove, da zamorejo vršiti svojo nalogo, a kjer jih ni in so potrebne, osnovati je nove.

e) Državne nasade je razširiti na večje površine, da zamorejo zadostiti vsem povpraševanjem po vinski lozi. Najmanjša površina matičnjaka naj bo 10 ha. Od tega so izzeti samoupravni trtni matičnjaki. Kje naj se osnujejo taki nasadi odrujuje se po utemeljevanju strokovnega oddelka ministrstva in strokovnjaka one oblasti, kjer se namerava matičnjak osnovati.

f) Na drž. nasadih je uvesti intenzivni pouk o kletarstvu z osnovanjem male vzorne vinske kleti pri vsakem nasadu, kjer to razmere dopuščajo.

g) Zainteresirati je privatne vinogradnike da i oni osnujejo matičnjake, ki stoje pod kontrolo drž. strokovnjakov. Nikdo ne bo smel trgovati s trtami brez izrečnega dovoljenja oblastnih strokovnjakov.

IV. točka: „Statistika vinogradov in proizvodnje vina v vsakej pokrajini. Pospeševanje obnavljanja vinogradov (kredit, oprostitve davkov, podelitev s trtami, pouk ljudstva itd.)“

Rezolucija: „a) V spoznanju, da so statistični podatki iz vinogradništva pri odseku za statistiko poljedelskega ministrstva netočno sestavljeni, konstatuje konferenca, da je potrebno, da se oni bolj točno zbirajo in urejujejo, in sicer s sodelovanjem strokovnega osebja iz cele države, tako, da se z njimi da posneti

1.) splošna površina vinogradov na ameriskoj in domačoj lozi in proizvodnja vina;

2. da se na kmetijskih zavodih in nasadih vode natečni zapiski o proizvodnji in odstotku prijemanja ključev, korenjakov in cepljenk, kakor tudi, da se točno določijo stroški obdelovanja vinogradov po hektarju;

3. da se ti podatki od časa do časa objavijo.

b) Konferenca misli, da se mora v zakon o poljedelskem kreditu sprejeti specialne odredbe, glede dovolitve kredita vinogradnikom, kateri hočejo svoje vinograde izboljšati ali obnoviti in po katerih bi dobivali sorazmerno večja posojila z nižjo obrestno mero.

c) Da se naprosi ministerstvo za šume in rude, da olajša vinogradnikom cenejo nabavo lesa za vinogradsko kolje iz državnih in samoupravnih gozdov, kakor tudi, da ukrene, da se prazni kompleksi drž. ali občinskih zemljišč blizu vinogradniških centrov, zasade z akacijo v svrhu zalaganja vinogradnikov s koljem.“ (Konec slijedi.)

Tedenske novice.

V ponedeljek, 30. jan. bo ob 9 uri v kap. cerkvi sv. maša za dušnico za rajnega sv. Očeta.

Voditelji ljudskih strank zastopanih v Jugoslovanskem klubu, so imeli 15. t. m. sestanek v Zagrebu. Dr. Korošec je poročal o notranjem in zunanem položaju. Nato je predsednik hrv. ljudske stranke St. Barič govoril o dosedanji in bodoči politiki ljudske stranke. Sestanek, na katerem je govorilo še več drugih govornikov, je trajal cel dan. Zlasti govori hrvatskih kmetov Luke Baričiča in St. Jelakovića so bili burno pozdravljeni. Jelaković je zaključil svoj govor, da edino krščanska politika Kerkovih učencev more izvojevati boljšo bodočnost našemu ljudstvu. Vsem našim poslancem se je izrekla popolna zaupnica in pooblastilo Jugoslovanskemu klubu, da skupno z vodstvom ljudske stranke nadaljuje boj za ravnopravnost Hrvatov in Slovencev, vseh slojev in ver.

Županska zveza je priredila poučni tečaj v Celju ob obilni udeležbi županov in obč. odborikov. Tudi vlada je pokazala svojo naklonjenost s tem, da je poslala dva svoja uradnika strokovnjaka, ki sta predavala o občinskih zadevah. Enak tečaj se priredi v mesecu februarju tudi v Novem mestu, nakar že danes opozarjamo, da se županin obč. odboriki pripravijo z vprašanji v tej ali oni stvari, ki jim je nejasna.

Za vojaške novince so se zavzeli pri vojnem ministru naši poslanci Stanovnik, Brodar in Nemančič tur zahtevali, naj se ne prevažajo vojaki in odsluženi vojaki v tej hudi zimi v nezakurjenih živinskih vozovih.

Glede vozov na peresih (fedrih) je finančni minister odgovoril posl. Nemančiču in Stanovniku, da so samo listi vozovi na peresih oproščeni vsake takse, ki se rabijo tudi za prevoz hrane, mleka, zelenjave itd., vendar pa je tudi te vozove treba prigrasiti.

Podpora za pogorelece je poslanec Nemančič pospešil tudi pri pokrajinski upravi in je obljubljen, da se v kratkem izplačajo, posebno Osojnicanom, ki že dolgo čakajo. — Tudi glede podpore občinam, prizadetim po toči in suši je posl. Nemančič ponovno zahteval odgovor. Upati je, da bo poljedelski minister končno ugodno rešil to stvar.

Posl. Roškar je posredoval pri vladi radi nabave modre galice, ki bi se mogla izdelovati v večji množini v naši državi, ker imamo dovolj bakra v srbskih rudnikih, (ki so pa v francoskih rokah! — Op. ur.). Na ta način bi se cene galice lahko znatno znižale.

Poslanec Nemančič je imel v Podzemlju prav dobro obiskan shod. Ljudstvo je tudi tu spregledalo in izreklo zahvalo in zaupnico gosp. poslancu. — Isti poslanec je končno po velikem trudu in času izposloval, da se izplača že davno dovoljena pomoč pogorelcem v Osolniku.

Posl. dr. Gosar je zahteval zgradbo stanovanj za trboveljske rudarje, točno izvršitev delavskih pogodb in socializacijo rudnikov.

Bivši samostojnež Kuralt je javno očital poslancem Majenu, Ureku, Mermolji, Kušarju in Drogeniku, da so prejeli od dr. Žerjava K 400.000. — „Kmetijski list“ pravi, da bodo ti poslanci tožili. Drugega jim ne kaže kot uspešna tožba ali pa nositi pečat prodancev.

Posl. dr. Deželič (Jugoslov. klub) je v parlamentu naglasil, da treba pod „hrvatskim vprašanjem“ razumeti tudi vprašanja Vojvodine, Slovenije, Macedonije in Bosne ter zahteval za vse te pokrajine najširšo avtonomijo.

O železnici in železničarski pragmatiki je vložil poslanec Deržič interpelacijo. Ko je pa prometni minister hotel odgovoriti na interpelacijo, poslanca Deržiča ni bilo nikjer. — Stvar narodno-socialnih železničarjev je, kako bodo pogledali svojega zastopnika, ko pridejo skupaj.

Protič je imel svoj prvi političen govor v tem parlamentu. Zavzel se je toplo za Hrvate in Slovence in končno izjavil, da noben prometni minister ni bil boljši kakor dr. Korošec. — Tudi dr. Kukovec se je oglasil k besedi. Izjavil je, da je Slovenec in kot tak ničesar ne zahteva, ker Slovenija je prenašena s svobodo in med Slovenci vlada največje zadovoljstvo. (Smeh v zbornici). — Kdo se ne bi smejal?!

Petdinarski bankovci so še vedno v polni veljavi.

Prejeli smo: „Poslal sem nekaj za sklad „Sedanjosti“. Radi svoje revščine se na list nisem nameraval naročiti. Pomislite: fara je majhna, temeljno plačo 2000 K mi je vlada ukinila še pred poldrugim letom ter 500 K draginske doklade mesečno! Ali Vaša vnema za dobro stvar — me je premagala. Pošiljam Vam naročnino za pol leta. Več ne morem. Vi boste — tako upam — še mnogo storili za tužno Jugoslavijo. Bog Vas podpiraj!“ — Tako piše revež, kakršnih je sedaj na tisoče med slovensko, idealno navdušeno narodno duhovščino. Čast in hvala vsem tem in enakim, ki znajo ceniti delo in žrtve! Bog jim povrni! Koliko pa je takih, tudi med kmetiskim ljudstvom, ki bi mogli in morali podpirati naš list v korist naše skupne stvari, pa se ne zganejo! Oh, koliko več je vredna drobtina reveža, darovana v korist dobre stvari, kot zakladi bogatinov, ki nikomur ne prinašajo haska! Ko bi videli delo in žrtve uradnika, ki v poznih nočnih urah skrbi in misli za svoje ljudstvo, morda bi se zgenili.

V proračunskih dvanajstinah je tudi postavka o takozvanih konfidentih, t. j. o ljudeh, ki za par krome nagrade preže na vsako besedo svojega bližnjega. Smo pač pod policijskim režimom! Mnogo jih je, ki nas spodbujajo z očmi, s stiskom roke na samem, na ulici pa obrnejo glavo v stran. Če komu ponudimo oglas v našem listu, najde vse polno izgovorov, da se izogne volunom in volunom konfidentov. Možat nastop povsod in krepka, odkrita agitacija za dobro stvar bi marsikaj spremenila. Ljudje pa se boje žrtev. Zato nam pa gre tako, kakor gre. Brez žrtev ni zmage!

V zakonodajnem odboru je bil sprejet zakon proti draginji, ki pa ne bo dosti pomagal, ker bodo oderuli tudi v bodoče navijali cene. Z odpravo občinskih sodišč, kamor so se vrinili razni verižniki, se je sklenilo odpustiti vsem prestopnikom prisojene kazni. Proti temu je dr. Simrak protestiral, ker so reveži itak že plačali prisojene globe. Med njegovim govorom je znani Drogenig zaklical, češ, da so bili celo „šustarji“ v občinskih sodiščih za sodnike. Dr. Simrak je ostro zavrnil tako nesramno smešenje obrtnikov. Tu se vidi kakšni prijatelji obrtnikov in kmetov so samostojneži.

Čedno sliko o razmerah v naši državi priobčuje „Obzor“. 1. Žendar je ustrelil siromašnega dijaka in truplo skril na planini Svinjača v Bosni; 2. v Martinjski vasi pri Sisku iztirjavata protipostavno orožnik in župan vsoto 50.000 kron kot kaznen, ker se nekateri kmečki fantje niso odzvali na orožne vaje; 3. v Sarajevu so zapletene vojne in civilne oblasti v neko umazano afero s čevlji; 4. pokrajinski namestnik v Sarajevu je moral odstopiti, ker je z radikalcem dr. Srškičem neopravičeno potrošil nekaj milijonov, namenjenih invalidom; 5. nihče ne ve, ali naj plača davek na poslovni promet ali ne, ker finančno ministrstvo pravi, da je odgovorno vprašanje, službeno pa se zahteva plačilo; 6. finančni minister je zagrozil, da bo zaprl zagreško borzo radi nekih nepravilnosti, dan poprej pa je voditelje borze odlikoval. Itd. itd. — Te razmere so še slabše, kot pa jih opisuje g. Protič pod naslovom „bolgarske razmere“ in radi teh razmer zahtevamo avtonomijo, da ne bomo trepetali vsak trenutek pred nevarnostjo kuge zmešnjav, ki si ji pravi centralistična državna uprava.

Finančni minister zahteva zmanjšanje števila uradništva, češ, bolje je imeti malo uradnikov, pa te dobre, kakor pa veliko slabih. — Novosadska „Zastava“ pa to tolmači na ta način, da se odslovi iz državne službe vse nesrbsko uradništvo. Ker pa je premalo srbskih uradnikov, posebno pri pošti in železnici, se jih mora sfabricirati s strokovnimi tečaji ter jih sprejeti v službo brez drugih sposobnosti, glavno je, da so — Srbi. — To imate sedaj uradniki in učitelji, ki se pehate za centralizem! Na vratu vam visi § 76. gradj. čim. zak. Kdor ni Srb in ne zna poučevati otrok v službenem jeziku, — na ulico!

Policaidemokratska „Riječ“ napada finančnega ministra radi padanja denarne vrednosti ter zahteva, da se mora povečati kmetom davke. — Kaj pravijo samostojneži na to, kar zahtevajo njihovi prijatelji in gospodarji, ko je davčni vijak za siromašnega kmeta že itak prenapet?

„Slovenec“ objavlja več zanimivih slučajev ovadustva, s katerim je bil v neposredni zvezi posl. Majcen. — Za ovadustva znajo samostojneži izrabljati svoje poslanstvo, za kmetijske koristi pa ne.

Socialna misel je izšla 15. t. m. in bo izhajala vsak mesec kot krščansko-socialna revija. Zastopala bo Krekove ideje, smisel temeljitega preporoda, gospodarsko in kulturno solidarnost na temelju krščanstva in delovala na pomirljivost narodov. Urednika sta dr. Gosar in Terseglav. Letna naročnina je 100 kron. — List toplo priporočamo.

Občinska uprava, glasilo Županske zveze za Slovenijo, je začela izhajati kot mesečna priloga „Domoljubu“. V njej najde vsak član Ž. Z. vse, kar koli potrebuje v svojem svojstvu kot župan ali občinski odbornik.

Krasne stenske koledarje nam je poslala tvrdka Anton Grdina v Clevelandu z lepo izdelanimi slikami, katerih vsaka zase predstavlja lep okrasek. Vsak mesec ima poseben list in drugačne slike. Tu vidimo pogrebe, s kakšno slovesnostjo so Amerikanci pokopali na francoskem bojišču padle naše rojake J. Žnidaršiča, A. Drenšček in Jos. Kuharja; dalje pogreb 5 Hrvatov, ki so se ponesrečili pri železnici, potem velik pogrebni spreved Ivana Jermana ter dveh malih utoplencev Brusa in Trčka. Ena slika nam predstavlja veliko moderno slovensko livarno in uje no mnogoštevilno delavstvo v Clevelandu, dalje je naslikan močan pevski zbor Kat. pev. društva „Lira“. Tudi slike Ljubljane, Ribnice in Novega mesta, dalje Orlovskega tabora v Mariboru, načelstvo Orlov in druge slike iz domovine spričujejo, da g. Grdina v svojem domoljubju ni žalil truda in stroškov za tako lep stenski koledar.

Umrl je 15. t. m. g. Ivan Jakše, učitelj v Vranskem, brat g. Franca Jakše-ta, gostilničarja v Novem mestu. N. v m. p.!

Naše poročilo o vsenčiliščniku Pradaču, ki se je ponesrečil v Grosuplju, treba popraviti v toliko, da ni doma iz Semiča, temveč iz Podhoste pri Toplicah in da še živi. Sicer smo pa prvotno vest povzeli iz ljubljanskih dnevnikov.

Vsled odloka finančnega ministra so vse orlov-ske prireditve proste davka.

24 milijonov kron so pomeverli trije carinski uradniki v Bitolju. Storilci so prijeli.

Stoletnico rojstva svojega revolucionarja Rakovskega je bolgarski narod slavil 16. t. m. v veliko slovesnostjo. Rakovski je prvi dvignil zaslužene Bolgare v boj proti Turkom.

Katoliški škofje zagrebški, ljubljanski in dja-kovački so bili 16. t. m. pri ministrskem pred-sedniku v Belgradu radi raznih cerkvenih vprašanj.

Kralj bo meseca februarja v družbi s Pašičem obiskal Dalmacijo. — Kraljeva poroka bo prvi dan pravoslavnih velikonočnih praznikov.

Znani Drogenig se je v parlamentu povzpел do drzne trditve, da je samouprava, ki jo daje sedanja ustava, večja, kakor pa je bila v avstrijski monarhiji ter se izjavil za razkosanje Slovenije. Dr. Hohnjec je tako hinavstvo odlo-čno zavrnil in Drogeniga postavil na laž. Avstrijski deželni zbori so imeli pravico delati gospodarske in šolske zakone, nova ustava pa nam vse te pravice jemlje. Glede razdelitve Slovenije pa je dr. Hohnjec izrazil svoje obža-lovanje nad Drogenigovo modrostjo. Nemčur in zastrupjevalec ljudstva z žganjem pač ne more imeti sreča niti za kmeta, niti za slovenstvo.

Rumunski ministrski predsednik Take Jonuseu, ko je izvršil svojo nalogo in pripravil zaroko, je pri prvem glasovanju dobil nezaupnico. Na njegovo mesto je prišel Bratiano. — Naš članek o „Sinajski zvezi“, je bil torej točen. Prečitajte ga še enkrat in potem zopet od začetka, nato pa mislite! S to zvezo smo zavrgli slovansko, politiko, ker smo se združili z nasprotniki Rusije in Bolgarije.

„Obzor“ sumniči Slovence, češ, da Slovenci pomagajo Hrvatce posrb-ljavati. Naj bo „Obzor“ prepričan, da hvala Bogu par prodanih v Slo-veniji rojenih, liberalno-samostojni-ških duš še ne predstavlja Slovenstva. V boju za avtonomistično Jugoslavijo

smo z vsemi avtonomisti eno.

Dva poštna uradnika Miloš Stanojlovič in Čedomir Stefanović so ponoverili za več milijo-nov kron valutnih vrednosti v denarnih pismih. Sumi se, da je še več poštних uradnikov zaple-tenih v to afero. — Kaj pravi na to „Zastava“?

Namesto umrlega Fran Piška je poslanec SLS za skupščino Fran Žebot, urednik v Mariboru.

Jugoslovanski zastopnik v Združenih državah nujno opozarja, naj do konca junija t. l. nihče ne hodi v Ameriko, ker ga bodo ameriške oblasti pred izkrcanjem zavrnilo, tudi če ima kdo vizum ameriškega konzula.

V korist zgradbe katoliške cerkve v Belgradu se je vašil na Silvestrov večer obilno obiskan koncert z domačo zabavo. Čelo poslanihi tujih držav so bili navzoči. Čisti dobiček znaša več deset tisoč kron. — Kdor se zanima za dru-štvo za zgradbo katoliške cerkve v Belgradu, dobi pri uredniku Radeščeku, ki je bil član prvega odbora tega društva, pravila in vsa to-zadevna pojasnila.

V Macedoniji je vedno slabše. Lansko leto je bilo tam porušenih in požganih v 132 vaseh 6344 hiš, 110 mlinov in 10 turških džamij (mo-lilnic). Hajdukov in beguncev je nad 55 tisoč, kakor poročajo „Seljačke Novine“. Koliko pa je pobitih, zaprtih in interniranih mož, žena in otrok se pa ne ve. — Tako postopa centrali-zem, ki tudi pri nas uvaja macedonske razmere.

Pri odstopanju preko Albanije je šest vojakov napalo Arnante in dva ubilo. Komandant je nato pustil dva vojaka nstreliti, štirim pa je odštel vsakemu po 30 batin. „Beogr. Dnevnik“ se zgraža nad tem in obsoja komandanta, ne pove pa, da je ta komandant bil g. Milan Pri-bičević, ki je v ozkih stikih z organom črno-rokeev.

Kmetska Zveza.

Vinska kupčija je po Dolenjskem zelo slaba. Dolenjska vina nimajo tržišče in redki so kupei od drugod, ki se zanimajo za naša vina. Tu bo treba nekaj storiti. To pa tem prej, ker so tudi razna zadružna podjetja začela uvažati v Slo-venijo banaška vina, da s tem še bolj pritiskajo na cene našega vina. Ljudje, zlasti revnejši, kakršnih pri nas ni malo, čakajo kupeca, da kupijo žita in druge prehrane, toda vse zaman. Draginja vedno večja, cene vinu pa padajo. Kam to vodi? Ljudstva se loteva obup in po-trtost. In v tem obupu in v tej potrtosti, pije, pije zjutraj, pije opoldne pije zvečer, pije cele dneve in kmalu ne bo ne vina in ne denarja. Medtem pa se uvažajo banatska vina v Slovenijo po cele vlake...

Zato predlagam, da Kmetijsko društvo v Novem mestu, ki je začelo zopet delovati, vzame stvar v svoje roke, skliče dolenjske vinogradni-ke k posvetovanju ter s primerno reklamo opo-zori slovensko javnost na nevarnost, ki preti našim vinorodnim krajem. Naši poslanci v Bel-gradu naj pri vladi izposiljujejo prepoved uvoza banaških vin v Slovenijo. — (Op. ured. Na seji odbora KZ za novom. sodni okraj, ki bo v ponedeljek 30. t. m. ob 10. uri dopoldne, se bo razpravljalo tudi o tej stvari, kako pomagati vinogradnikom.

Brinjevo olje

kupuje po najvišji dnevni ceni
lekarna Bergmann
v Novem mestu

Tiskarna — Knjigarna
Knjigoveznica
J. Krajec nasl.
Novo mesto
se priporoča.

Ameriški novičar.

Raznoterosti. Načelnik odelka ame-riške vlade za vzhodno Evropo, Durand, je objavil svoje uradne poročilo o Jugoslaviji. V tem poročilu se zelo nepovoljno izraža o našem državnem gospodarstvu, ki je krivo, da vrednost denarja vedno bolj pada. Neka-teri trgovci (belgrajski še posebno) so na-kopičili blaga na kredit, sedaj pa to blago ne morejo plačati. Inozemstvo izgublja za-upanje v sposobnost plačila. Ko je padanje dinarja bilo najhujše, je finančni minister vrigel na trg 500 milijonov novih bankovcev ter s tem še bolj poslabšal položaj. S tem pa draginja vedno bolj narašča in povišanje davkov ne bo moglo dohiteti višine draginje ker ljudstvo ni vajeno tako visokega nepo-srednega obdavčenja. Te „dobrote“ nam je prinesla ustava in Pašičeva vlada! — Sva-rimo vse tiste, ki nameravajo oditi v Ameriko, naj se ne izpostavljajo raznim sitnostim in stroškom na slepo srečo, ker se pred julijem mesecem nikogar ne sprejme, kdor je rojen v krajih, ki so zdaj pod Jugoslavijo. V vsih ameriških pristaših so priseljenške postaje, glavna pa je v njujorskem prista-nišču Ellis Island. Čim prispe parnik v pri-stanišče, pridajo zdravniki ia na ladiji pre-gledajo vse potnike, če so zdravi. Nato pridejo uradniki, ki preštejejo in pregledajo listine. Zopet drugi uradniki pregledajo še bolj natančno potnike drugega in prvega razreda, ki lahko takoj zapuste ladijo vsi tisti, pri katerih niso našli ničesar proti priseljenškim predpisom. Vsi sumljivi in potniki tretjega razreda pa morajo na otok Island. Tukaj se vse zdravniško pregleda in potem vsakega posebej izprašujejo, če zna pisati in katere jezike govori, potem pa pregledajo listine, če odgovarjajo zah-tevam zakona. Vsak potnik, okaterem se dvomi, je zadržan. Kdor je zadostil vsem predpisom, je izpuščen v Ameriko, kdor pa nima vseh pogojev, pa je določen, da se ga s prvimi p rnikom vrne nazaj, odkoder je prišel. Začasno zadržani se še enkrat pre-gledajo in se o vsakem posamezniku posebej sklepa. Vsak zavrnjen ima pravico pritožbe, ki pa je redkokdaj uspešna. Zato ne nase-dajte agentov, ker vam ne pomaga nobena prošnja!

V domovino so se vrnili Iz Ca-nonsburgha Jos. Bele v Potočarsko vas iz Puebla Franc Pečnik v Turjak iz Rock Springsa Jos. Mavrh v Brusnice.

Umrl je v Ledville Colo Franc Turšič iz Gradišča pri Želimlju pri padcu na žele-zniški progi.

Gospodarska Zveza
r. z. z o. z. v Ljubljani

Podružnica v Novem mestu

kupuje po najvišjih dnevnih ce-nah vse vrste
poljskih pridelkov.